

Najkrajšie pútnické trasy

25 turistických trás

Najkrajšie pútnické trasy

František Turanský

Daniel Kollár

Karol Mizla

Zostavili: František Turanský a Daniel Kollár

Najkrajšie pútnické trasy

1. vydanie, 2015

© Autori textu: František Turanský, Daniel Kollár a Karol Mizla

Technický redaktor: Marianna Lázničková

Zodpovedný redaktor: Daniel Kollár

Jazyková úprava: Mária Majerníková

© Fotografie: Daniel Kollár (9), Zuzana Kollárová (11), Ján Lacika (31), Miroslav Lisinovič (22), Karol Mizla (42), Michal Rusinko (1) a František Turanský (89)

Fotografia na obálke: Kalvária v Banskej Štiavnici (Jozef Štefunko)

Úprava fotografií: Tomáš Votava

Profily trás: Tibor Kollár

Mapy: VKÚ, a. s., Harmanec

© Dizajn a typografia: Marianna Lázničková

Tlač: impression world, spol. s r. o., Prešov

Akékoľvek, hoci aj čiastočné použitie diela je dovolené len s písomným súhlasom vydavateľstva DAJAMA.

© RNDr. Daniel Kollár – DAJAMA

Lubľanská 2, 831 02 Bratislava

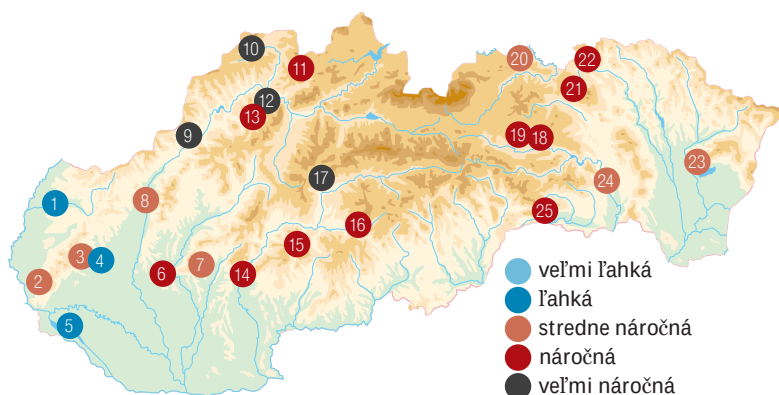
tel.: +421 (2) 446 317 02, info@dajama.sk, www.dajama.sk

Vydalo vydavateľstvo DAJAMA v roku 2015 ako svoju 244. publikáciu.

ISBN 978-80-8136-041-1

Obsah

1.	K patrónke Slovenska	7
2.	K Panne Márii Mariatálskej	15
3.	K červenokamenskej Panne Márii	23
4.	K Panne Márii Trnavskej	31
5.	K Madone Žitného ostrova	39
6.	K sv. Cyrilovi a Metodovi	47
7.	K žitavskej Panne Márii	55
8.	Po stopách misionárov do Kostolca	63
9.	Ku kostolíku uprostred polí	71
10.	Do kysuckých Lúrd	79
11.	K terchovskej kalvárii	87
12.	K Panne Márii Višňovskej	95
13.	K Slovenskému betlehemu	103
14.	K perle Pohronia	111
15.	Ku štiavnickej kalvárii	119
16.	K podpolianskej kalvárii	127
17.	Ku starohorskej Madone	135
18.	Ku spišskému Jeruzalemu	143
19.	Na Mariánsku horu	151
20.	Na pútnickú horu Zvir	159
21.	K čergovskému zázraku	167
22.	Ku gaboltovskej Golgote	175
23.	Do srdca Zemplína	183
24.	Na košickú Kalváriu	191
25.	Ku hrušovskej kaplnke	199

Milí čitatelia,

v roku 2012 sme začali s novou knižnou edíciou vydavateľstva DAJAMA pod názvom Po Slovensku, ktorá mapuje najkrajšie trasy a lokality na Slovensku a spoznáva Slovensko pešo, na bicykli, autom či pohľadom z výšky. V čase, keď držíte v rukách túto knižku, vyšlo už niekoľko publikácií, ktoré spájajú aktívny oddych s poznávaním jednotlivých kútov našej krajiny a putovaním po jej najkrajších miestach. Nová publikácia z tejto edície však možno najlepšie vystihuje skutočnú podstatu putovania človeka, ktorý často nehľadá na svojej ceste len nové a objavné informácie, ale predovšetkým sám seba.

Ľudia odjakživa putovali po krajine, po svete... Jeden rozmer putovania v minulosti mal základ v migrovaní za lepším životom, bohatstvom či podmienkami na život, ďalší však treba hľadať skôr v duchovnej podstate. Dávni filozofi si s pojmom cesta najčastejšie spájali tajomstvo a cieľ života každého z nás. Putovať znamenalo pre nich odniekaľ vyjsť a niekam dôjsť, a náboženstvo či viera ponúkala človeku spojenie púte do jedného rozmeru. Pútnik putoval individuálne i kolektívne k cieľu svojej cesty. Mnoho ráz mu púť trvala i niekoľko mesiacov. Staroveký Abrahám so svojím

vyvoleným izraelským národom putoval do zasľúbenej krajiny dokonca desiatky rokov. Tým, že sa pútnik vydal na cestu, vyčlenil sa zo všedného sveta a zaradil sa viac do duchovného sveta.

Aj na území Slovenska existovalo a dodnes existuje množstvo pútnických miest, ku ktorým už od nepamäti putovali tisíce pútnikov. Naši predkovia ešte v nedávnej minulosti putovali i niekoľko dní a po ceste rozjímali, modlili sa a spievali nábožné piesne. Na pútnickom mieste vyprosovali milosť sebe či blízkym a vykonávali obetu a pokánie, ktoré si uložili sami alebo ho dostali od cirkevnej autority. Odpustky vzťahujúce sa na konkrétne miesto udeľoval pápež či biskup. Púť mnoho ráz bola náročná nielen fyzicky, ale aj psychicky a už sama osebe bola obetou, ktorú veriaci pridával k svojmu úmyslu. Osobitné miesto postupne získali najmä púte na miesta úcty k Panne Márii a najpočetnejšie boli mariánske púte spojené s mariánskymi sviatkami. Mariánske zjavenia sú fenoménom dodnes spojeným s jednoduchými ľuďmi a prinášajúcim posolstvá všetkým ľuďom. Táto úcta k Panne Márii vyúsťila u nás do uznania Panny Márie Sedembolestnej za patrónku Slovenska a šťastínsky Chrám

Sedembolestnej Panny Márie bol vyhlásený za národnú svätyňu.

Okrem mariánskych tradícií ľudia na Slovensku putovali a putujú aj na miesta spojené s cyrilo-metodskou tradíciou a so životom či smrťou ich nasledovníkov. Postupne vzniklo na Slovensku množstvo väčších či menších, národných, diecéznych či lokálnych pútnických miest, z ktorých najkrajšie a najvýznamnejšie sme pospájali do pútnických trás. Nechýbajú medzi nimi ani najvýznamnejšie pútnické miesta na Slovensku, ku ktorým patria najmä Skalka nad Váhom, Levoča, Marianka, Nitra či Šaštín.

Púte či túry v publikácii *Najkrajšie pútnické trasy* sú vždy jednodňové a väčšinou patria medzi stredne náročné trasy. Dajú sa však skrátiť a ponúkajú aj návštevy len jednotlivých pútnických miest. Viaceré z nich sa dajú absolvovať i na bicykli, záleží len na našej kondícii. Pri ich absolvovaní postupne navštívime mnohé pútnické miesta na celom Slovensku (70 na trasách a 69 v ich okolí) a na našom putovaní prejdeme horami, dolinami i rovínami. Okrem základného opisu každej trasy tu nechýbajú zaujímavosti súvisiace s jednotlivými pútnickými miestami. Samozrejmosťou sú výškové profily, výrezy

máp s priebehom trasy a podrobné praktické informácie o časových rozvrhoch, stúpaní, klesaní a náročnosti. Texty sú doplnené viac ako 200 farebnými fotografiami.

Autorský kolektív František Turanský, Daniel Kollár a Karol Mizla prešiel osobne tieto trasy, na ktorých objavil mnohé doteraz nepoznané miesta – a možno ich objavíte i vy. Už v minulosti však boli hojne navštevované našimi predkami a starí či prastarí rodičia by nám o nich vedeli s múdrosťou a pokorou veľa rozprávať. O miestach, kde i pre nás vyprosovali pokoj a lásku... Naším cieľom bolo sprostredkovať vám návštevu týchto miest, kam ľudia kráčali a dodnes kráčajú s pokorou, stíšením i vyrovnaním, a odkiaľ odchádzali a možno odchádzajú lepší alebo aj zdravší na duši či na tele.

Veríme, že publikácia vám ponúkne okrem klasickej turistiky i poznanie významnej časti našej histórie a duchovného bohatstva a podnieti váš záujem o jej ďalšie skúmanie. Vyberme sa preto poznávať slovenské pútnické miesta a možno pritom nájdeme aj my silu a pokoj do nášho ďalšieho putovania životom. Prajeme vám pekné spoznávanie Slovenska a seba.

František Turanský a Daniel Kollár

K patrónke Slovenska

Prvá z pútnických trás nás zavedie do jedného z najvýznamnejších pútnických miest na Slovensku – k šaštínskej Bazilike Sedembolestnej Panny Márie, ktorú v minulosti navštívila Matka Tereza z Kalkaty, ako aj pápež Ján Pavol II.

Patrónka Slovenska

Silná úcta k Panne Márii na Slovensku viedla v minulosti k zasväteniu mnohých kostolov či kaplniek najmä Sedembolestnej Panne Márii, a preto nie náhodou pápež Pius XI. vyhlásil dekrétom z 22. mája 1927 Sedembolestnú Pannu Máriu za patrónku Slovenska. Rok 2014 bol na Slovensku venovaný patrónke Slovenska a dôvodom vyhlásenia jubilejného roka bolo 450. výročie prvého zázraku na príhovor Panny Márie v Šaštíne a 50. výročie, keď pápež Pavol VI. potvrdil starobylosť kultu Sedembolestnej Panny Márie ako hlavnej patrónky Slovenska a vyhlásil šaštínsky chrám za baziliku minor.

Zo Senice

Senica leží na rozhraní Záhorskej nížiny a Myjavskej pahorkatiny a je administratívnym, kultúrnym a hospodárskym centrom regiónu Záhoria. Osada Scynte sa po prvý raz spomína ako majetok hlohoveckého panstva v roku 1217. Tento názov sa v priebehu histórie menil (Scinze, Scynthe, Zenthe). Pomenovanie Senica sa datuje od začiatku 19. storočia. Najzaujímavejšou sakrálnou pamiatkou mesta je rímskokatolícky Kostol Navštívenia Panny Márie. Postavili ho ako protestantský kostol v roku 1631 na mieste starého gotického farského kostola. Od roku 1654 slúžil katolíkom. Počas druhej svetovej vojny

Námestie Oslobodenia v Senici
Bazilika v Šaštíne

Rodný dom Jána Hollého v Borskom Mikuláši

bol veľmi poškodený. V interiéri kostola je najhodnotnejším dielom ranobarokový hlavný oltár z druhej polovice 17. storočia s ústredným obrazom Nepoškvrnenej Panny Márie. Pri katolíckom kostole sa nachádza kaplnka. Pôvodne bola súčasťou starého gotického chrámu. Na jej hlavnom oltári z 18. storočia je umiestnený maľovaný triptych zo života sv. Jána Nepomuckého. Z rokov 1783 až 1784 pochádza

evanjelický kostol. Postavili ho ako klasicistický tolerančný chrám bez veže, ktorú pristavili v roku 1794. Takmer o sto rokov neskôr dostal kostol novú fasádu.

Na pútnickú cestu k šaštínskej bazilike sa vyberieme z centra mesta západným smerom a sprevádzať nás budú červené turistické značky. Popri potoku Teplica sa dostaneme do miestnej časti Čáčov a neskôr okolo železničnej stanice prideme

Borovicové lesy na Záhorí

až k rieke Myjava. Záhorácka magistrála (ako nazývajú červenú turistickú značku a po ktorej budeme

ďalej kráčať) prechádza naprieč Záhorskou nížinou od Vrboviec na hraniciach z Českom cez myjavské kopanice až do dediny Závod.

Kaplnka sv. Márie Magdalény

Na najvyššom bode Záhorskej nížiny (297 m) na pieskovom vršku nad osadou Habany sa nachádza pôvodné pútnické miesto. Kaplnku dal v roku 1668 postaviť Imrich Cobor a bola zničená za Rákociho povstania na začiatku 18. storočia. Tá dnešná neoklasicistická bola postavená koncom 19. storočia. Osada Habany pod kaplnkou bola založená anabaptistami či novokrstencami (habánmi), emigrantmi, čo utiekli z Moravy a Čiech pred náboženským prenasledovaním. Pôvodné domy stoja ešte i dnes a zaslúžia si pozornosť. Pri kaplnke sa v minulosti zastavovali náboženské procesie, ktoré išli pešo z Trnavy na púť do Šaštína. Púť sa tu koná v nedeľu okolo sviatku sv. Márie Magdalény 22. júla. Čiastočne zalesnený pahorok na vrchole s kaplnkou dozaista naplní naše očakávania a ponúkne miesto na oddych a tiché rozjímanie.

Cez záhorské Bory

Postupne prejdeme povedľa golfového areálu až do borovicových lesov a pieskových dún. Naša trasa vedie v tejto časti Chránenou krajinou oblasťou Záhorie a cez viate piesky zalesnené borovicovými lesmi. Prechod tichým borovicovým lesom je zážitkom a ticho a vôňa lesa tu má neopakovateľné čaro. Keď vyjdeme z lesa na lúky, asi po 500 m odbočíme na poľnú cestu doprava a opustíme červenú značku. Cesta nás onedlho privedie do osady Habany. Nad ňou na malom zalesnenom pahorku stojí pútnická kaplnka, ku ktorej sa dostaneme zľava od osady poľnou cestou.

Po prehliadke tohto pekného miesta sa vrátíme do osady Habany, z ktorej tentoraz pahorok obídeme poľnou cestou sprava a ňou prídeme až do Borského Mikuláša. Tvoria ho dve časti: Borský Mikuláš a Borský Peter, ktoré v minulosti existovali ako samostatné obce.

Borský Mikuláš a Borský Peter sa po prvý raz spomínajú v roku 1394 ako poddanské dediny Zenthmiklos a Zenthpeter patriace k panstvu hradu Ostrý Kameň. V 16. storočí sa tu usadili habáni, ktorí sa zaoberali najmä hrnčiarstvom a výrobou nožov. Zo sakrálnych pamiatok sa tu zachovali dva rímskokatolícke kostoly. Barokovo-klasicistický Kostol sv. Mikuláša v Borskom Mikuláši postavili v roku 1753, v prvej polovici 20. storočia bol upravený a dostal novú fasádu. Barokový Kostol sv. Petra a Pavla v Borskom Petre postavili v roku 1540 na pôvodnom gotickom základe objektu zo 14. storočia. V rokoch 1676 až 1680 ho prestavali a ohradili. Ďalšie úpravy sa uskutočnili v 18. a 20. storočí. V interiéri kostola zaujme neskorobarokový hlavný oltár so stípmou architektúrou a obrazom sv. Petra,

Pohľad na Baziliku Sedembolestnej Panny Márie v Šaštíne

apoštola od viedenského majstra J. Kesslera. V roku 1785 sa tu narodil najvýznamnejší predstaviteľ bernolákovského hnutia básnik Ján Hollý. Jeho rodný dom môžeme navštíviť a nájdeme v ňom zriadenú pamätnú izbu.

Šaštín na dosah

Z obce sa vyberieme po menej frekventovanej asfaltovej ceste západným smerom. Cestu nám budú lemovať borovice a onedlho uvidíme veže šaštínskej baziliky, ktoré nám budú ako maják ukazovať cieľ našej cesty. Na tomto mieste si môžeme tak ako naši starí rodičia zaspievať jednu z viacerých mariánskych piesní, ktoré v minulosti spievali pútnici cestou do Šaštína, napríklad: „*Tie šaštínske zvony k sebe nás volajú, Patrónke Slovenska poklonu vzdávajú. Sedembolestná Panna Mária, tebe Slovenská spieva krajina...*“

Mesto Šaštín-Stráže patrí medzi najmladšie a najmenšie mestá na Slovensku. Mestečko sa dá rozdeliť na tri časti – pôvodný Šaštín, areál okolo baziliky a bývalá samostatná

obec Stráže, s ktorou sa Šaštín neskôr zlúčil. Prvá písomná zmienka o jeho existencii pochádza z roku 1218 pod názvom Saswar a už v tom čase bol Šaštín sídlom archidiakona. Obec v 14. storočí patrila Stiborovi zo Stiboríc. Na konci 14. storočia od neho dostala mestské výsady a jarmočné právo a stala sa strediskom šaštínskeho panstva. Po Stiborovej smrti postupne prešla do

Trojhranná Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie v Šaštíne

vlastníctva viacerých šľachtických rodov, z ktorých najznámejší boli Coborovci. S týmto rodom sa spájajú aj začiatky histórie Šaštína ako pútnického miesta.

V minulosti baziliku navštívila Matka Tereza z Kalkaty, ako aj pápež sv. Ján Pavol II. počas svojej druhej pastoračnej návštevy Slovenska. Od roku 1990 sa tu slobodne konajú celonárodné púte. Hlavné púte sa konajú 15. septembra na sviatok Sedembolestnej Panny Márie a zvyčajne v júni počas Turíc, čiže na slávnosť zoslania Ducha Svätého.

Pútnické miesta v okolí

Ojedinelým pútnickým miestom (dnes už takmer zabudnutým) na Slovensku sú Malacky, centrum dolného Záhoria. Ich sakrálnou dominantou je Kostol Nepoškvrneného počatia Panny Márie a kláštor františkánov s ochranným múrom a štyrmi vežami z roku 1653. Postavili ho Pálfiovci v renesančno-barokovom slohu na mieste renesančného kaštieľa Balašovcov a neskôr k nemu pristavili kostol. Interiér kostola upravili v roku 1760, kláštor rozšírili v roku 1890 a oba objekty zrenovovali v roku 1928. Medzi jednotlivými krídlami kláštora a kostola vznikol vnútorný dvor, tzv. rajská záhrada. K najväčším zaujímavostiam kostola patrí epitaf grófa Pálfiho a Sväté schody – majstrovská kópia tých, ktoré musel zdolať Ježiš Kristus na svojej poslednej ceste. Podobné kópie sa nachádzajú len v Ríme a v Jeruzaleme. Sväté schody sú vo zvláštnej kaplnke. Vystupuje sa po nich ľavou stranou po kolenách, pretože pod každým schodom sú podľa legendy zamurované telesné pozostatky niektorého svätca. Dolu sa schádza vzpriamene pravou stranou.

Púť sa koná každoročne 2. augusta na sviatok Porciunkuly na počesť sv. Františka Assiského. Kaplnke Svätých schodov udelil pápež Inocent XI. výsadu plnomocných

odpuškov, ktoré môžu veriaci získať aj pobožnosťou 3. mája a 14. septembra na sviatok Nájdenia a Povýšenia Svätého kríža

Bazilika Sedembolestnej Panny Márie v Šaštíne

Bazilika je neodmysliteľným symbolom mesta, do ktorého s pokorou putujú každý rok tisíce a tisíce pútnikov. Všetko sa to začalo v roku 1564, keď Angela Bakičová, manželka grófa Imricha Cobora, majiteľa šaštínskeho panstva, dala zhotoviť sochu Sedembolestnej Panny Márie ako výraz vďaky za vypočutie prosieb v rodinných trápeniach. Sochu uložili na verejnú úctu do trojhrannej kaplnky, ktorá tu stojí dodnes. Ľud si ju veľmi uctieval a stalo sa mnoho zázračných uzdravení. V roku 1762 sa za účasti ostrihomského arcibiskupa, cisárovnjej Márie Terézie a jej manžela Františka I. Lotrinského uskutočnila posviacka chrámu, ako aj slávnostné prenesenie sochy na hlavný oltár. Pápež Pavol VI. povýšil svätýňu Sedembolestnej Panny Márie v roku 1964 na baziliku minor.

Menším pútnickým miestom v okolí je aj Sološnica, ležiaca na úpätí Malých Karpát 15 kilometrov východne od Malaciek. Jej najvýznamnejšou sakrálnou pamiatkou je rímskokatolícky Kostol Všetkých svätých, ktorý postavili v roku 1699 na mieste starého kostola zo 14. storočia (jedného z najstarších na celom Záhori). Ďalšou miestnou sakrálnou pamiatkou je aj kalvária s desiatimi menšími kaplnkami a jednou väčšou uprostred. Zaujímavosťou obce je aj názov jednej z jej častí – Betlehem. Povešť hovorí, že na týchto miestach pod Roštúnom stál kedysi otvorený prýbytok pastierov, v ktorom raz miestny farár uvidel matku s dieťaťom v kolíske. Vyzeralo to ako v Betleheme a odvtedy sa traduje názov tejto časti obce.

Sväté schody v Malackách

Púť sa tu koná v nedeľu po oktáve Božieho tela a krvi na základe udalostí z konca druhej svetovej vojny. Jedenásteho marca 1945 miestny starosta obce zložil sľub, že ak pri prechode frontu Božské Srdce zachráni obec pred zničením, nedeľa po oktáve Božieho tela bude obecným sviatkom a na počesť Božského

Srdca postaví obec kaplnku. Sološnica naozaj zostala pri prechode frontu neporušená a táto udalosť bola uznaná za tzv. sološnický zázrak. Farníci dodržali sľub a 30. júna 1946 bola postavená kaplnka a zasvätená Božskému Srdcu Ježišovmu. Kaplnku postavili ako prístavbu Kostola Všetkých svätých.

Trasa: miesto (nadmorská výška)

→ počet km (vzdialenosť), ↑ počet m (stúpanie)

Senica (200 m) → 14 km, ↑ 61 m

Pri Červenom kríži (233 m) → 4 km, ↑ 71 m

Mária Magdaléna (297 m) → 5 km, ↑ 8 m

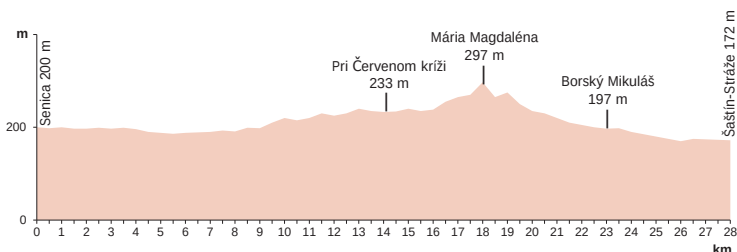
Borský Mikuláš (197 m) → 5 km, ↑ 0 m

Šaštín-Stráže (172 m)

Spolu: 28 km. **Celkové stúpanie:** 140 m. **Náročnosť:** 2.

Prevýšenie medzi najnižším a najvyšším bodom: 125 m.

Mapa trasy: <http://www.cykloserver.cz/f/3b96157360/>

K Panne Márii Mariatálskej

Kroky pútnikov už oddávna smerujú do Marianky – jedného z najstarších pútnických miest na Slovensku. Neobídu pritom ani tzv. zázračný prameň, pri ktorom sa podľa legendy našla socha Panny Márie Tálskej.

Kostol sv. Juraja vo Svätom Jure

Mariatál

Marianka spolu so Skalkou nad Váhom a Levočou patrí k trom najstarším pútnickým miestam na Slovensku. Cez Malé Karpaty putovali oddávna tisíce a tisíce pútnikov do tzv. Mariatálu, ako toto staré pútnické miesto nazývali naši starí rodičia. Na cestách zodrali nejeden topánky, pomodlili sa nejeden ruženec a zaspievali niekoľko mariánskych piesní. Ciest do Mariánskeho údolia bolo viac. Pravdepodobne najznámejšia a najpoužívannejšia viedla z Rače. Množstvo prícestných krížov, božích múk alebo len ľudových svätých obrázkov, ktoré dodnes nachádzame v karpatských

lesoch, na rúbaniskách, lúkach, pri studničkách, lavičkách či na krížnych cestách, je svedectvom prejavov ľudskej zbožnosti, nádeje a pokory na ceste k Božej Matke.

Zo Svätého Jura

Starobylé kráľovské mesto, ktoré leží vo vínorodom kraji na úpätí Malých Karpát, si dodnes zachovalo historický ráz a vidiecky charakter. Jeho jadro, ktoré je mestskou pamiatkovou rezerváciou, obnovili v roku 2001. K najvýznamnejším sakrálnym pamiatkam mesta patrí farský rímskokatolícky Kostol sv. Juraja. Pôvodne ranogotický kostol z 13. storočia neskôr prestavali

Kaplnka Nanebovzatia Panny Márie

Kaplnka stojaca na vyvýšenom mieste nad hlavnou cestou zo Svätého Jura do Rače a usadená pod vinohradmi, pochádzajúca z roku 1459, je miestom konania každoročnej púte 15. augusta na sviatok Nanebovzatia Panny Márie. Púť je tradičnou vďakou za záchranu pred morovou nákazou na začiatku 18. storočia. Veriaci a pútnici z troch farností – Svätého Jura, Vajnora a Rače – sa stretnú na slávnostnej svätej omši, aby tak verní sľubu predkov vyjadrili Panne Márii vďaku za jej pomoc a ochranu. V blízkosti kaplnky stojí stĺp s barokovou sochou Panny Márie zo 17. storočia a malá kalvária.

a zväčšili. Po tureckom vpáde v roku 1663, pri ktorom zhorela kostolná veža, postavili samostatnú drevenú zvonicu. Interiéru kostola dominuje na Slovensku ojedinelý ranorenesančný kamenný oltár, v ktorého strede stojí socha sv. Juraja. Sakrálna pamiatka mesta dopĺňa Kostol Svätej Trojice zo 17. storočia, evanjelický kostol z 18. storočia a nádhorne zrekonštruovaný kláštor piaristov zo 17. storočia, v ktorom sídli pivovar Codecon s peknými reštauračnými priestormi. Na námestí pod Kostolom sv. Juraja zaujme aj morový stĺp so súsoším Svätej Trojice z pieskovca, ktorý postavili v roku 1831 ako spomienku na ukončenie hroznej epidémie cholery. Po poslednom reštaurovaní bola v exteriéri inštalovaná jeho kópia a cenný originál je vystavený v mestskom múzeu.

Na putovanie do Marianky cez karpatské lesy sa vyberieme od tzv. Pustého kostolíka, ako nazývajú veriaci Kaplnku Nanebovzatia Panny Márie. Stojí za Svätým Jurom smerom na Raču len kúsok od cesty, no dá sa k nej prísť nerušene povedľa hlavnej cesty. Po jej prehliadke príde do Svätého Jura a jeho pekným centrom pomaly stúpame na horný koniec mesta, kde sa nachádza mestská časť Neštich. Pri Kostole sv. Juraja s drevenou zvonickou odbočíme doľava na žltu značkovanosú lesnú cestu stúpajúcu šikmým traverzom zalesneným svahom. Vedie popri rozpadnutých múroch hradu Biely Kameň, ktorý stojí na mieste staršieho hradiska. Lesná cesta vedie popod hradnú zrúcaninu a veľkým oblúkom prichádza na zalesnenú plošinu. Postupne minieme niekoľko božích múk a onedlho

prídeme na lesnú asfaltovú cestu. Žltá značka smeruje po ceste doľava po južnom svahu Malého Javorníka a po asfaltovej ceste sa dostaneme k horárni Biely kríž. Pekná lúka v jej okolí je obľúbeným výletným miestom Bratislavčanov. Pod Bielym krížom odbočíme doprava na lesnú cestu označenú žltými značkami a mierne klesneme lesom okolo opustených božích múk na rázcestie Bystrické. Pokračujeme naďalej po žltej značke a kráčame po lesnej ceste vedúcej po plochom chrbte popod Svätý vrch, ktorého vrchol obídeme z južnej strany. Strmším klesaním cesta prekonáva terénny stupeň. Profil cesty sa zmierňuje pri kríži, odkiaľ je len kúsok na rázcestie Klčovanice. Tu odbočíme zo žltej doľava na červenú značku a o chvíľu klesaním z kopca sa ocitneme v Marianskom údolí pri pútnickom

Kostole Narodenia Panny Márie zo 14. storočia, ktorý v roku 2011 povýšili na baziliku minor.

Marianske údolie

Najznámejšou cirkevnou stavbou v Marianskom údolí je rímskokatolícky Kostol Narodenia Panny Márie. Postavili ho v roku 1377 v gotickom štýle, rozšírený bol v 17. storočí a zbarokizovaný v 18. storočí. V roku 1877 J. Lippert regotizoval presbytérium kostola, v lodi však zostala baroková štuková výzdoba klenby s motívom paulínskej rehole (dva levy pri palme). Táto výzdoba, ktorá sa delí na menšie obrazové kompozície zo života sv. Pavla Eremitu a sv. Antona Pustovníka od J. I. Mildorfera, prekrýva pôvodnú gotickú klenbu. Na oltári je umiestnená socha sediacej Madony z konca 14. storočia. Keďže na Slovensku

Pútnická Marianka

Mariánka je jedným z najstarších pútnických miest na Slovensku s tradíciou, ktorá sa spája s nájdením milostivej sošky „Panny Mariatálskej“. Podľa legendy ju vyhotovil z hruškového dreva pustovník v 11. storočí a koncom 14. storočia ju položili na oltár nového kostola. Milostivá soška Panny Márie má podobu Madony s malým Ježišom na ľavej ruke, v pravicí drží jablko ako symbol panovania. V minulosti bola soška korunovaná zlatou korunou. Hlavná púť sa koná na sviatok Narodenia Panny Márie 8. septembra a ďalšie napríklad na sviatok Najsvätejšej Trojice či pravidelne v tzv. fatimské soboty vždy v prvú sobotu v mesiaci.

Kaplnka nad studňou v Marianskom údolí

sa zachovalo len málo románskych pamiatok, marianska Madona s románskym štýlovým výrazom patrí medzi vzácne diela z tohto obdobia. V interiéri kostola zaujme okrem piatich bočných barokových oltárov i baroková kazateľnica, renesančná krstiteľnica a barokový organ. Pred kostolom stojí neskorobaroková socha sv. Jána Nepomuckého od viedenského sochára Kunza.

Pútnický Kostol Narodenia Panny Márie a jeho areál prešiel postupne mnohými zmenami a prestavbami. Bolo postavených niekoľko kaplniek a areál doplnila Lurdská jaskyňa a krížová cesta. Kroky pútnikov v Marianke vedú však predovšetkým k tzv. zázračnému prameňu. Cesta k nemu vedie okolo šiestich kaplniek vybudovaných na začiatku 18. storočia. Ide

Pútnici cestou do Marianky v lokalite Pri obrázku

Bratislavská Kalvária

V sedle na najvyššom mieste Hlbokej cesty stála v 18. storočí pustovňa. V roku 1782 ju na príkaz cisára Jozefa II. zrušili a v roku 1814 na jej mieste postavili Kaplnku sv. Jozefa. O desať rokov neskôr k nej pribudol Kostolík Panny Márie Snežnej postavený za peniaze vyzbierané od veriacich. Na mieste stredovekého kameňolomu dala v roku 1892 grófka Helena Szapáryová vybudovať jaskyňu podľa vzoru slávnej Lurdskej jaskyne. Pietne miesto s ďakovnými tabuľkami je tu dodnes, zato kostolík nad lomom tam už nie je. Na jeho mieste postavili v roku 1948 nový rozmerný Kostol Panny Márie Snežnej. Uvádza sa ako kostol na Kalvárii, čo nie je presné, lebo vrch Kalvária leží severnejšie. Na ňom dali jezuiti koncom 17. storočia postaviť Kaplnku Svätého kríža, ku ktorej od Pražskej ulice viedla krížová cesta. Kaplnka sa nezachovala, na vrchole kopca dnes stojí historický kríž.

o tzv. Mariánsku cestu v Marianskom údolí, ktorá spája pútnický chrám s prameňom zázračnej vody. Nad studňou sa nachádza baroková kaplnka z roku 1696. Pozoruhodným umeleckým dielom sú

kamenné sochy sv. Pavla Eremitu a sv. Antona Pustovníka z roku 1736 od G. R. Donnera.

Po prehliadke Marianskeho údolia odbočíme na priestranstve pred objektom kostola a kláštora doľava na ulicu smerujúcu na juhozápad. Ulica stúpa na nízky chrbát a prechádza popri štvrti nových rodinných domov. Červená značka nás vyvedie nad obec Marianku a stúpaním lesom sa onedlho dostaneme pod vrchol Sekyla na rázcestie so žltou značkovanou turistickou trasou. Pokračujeme žltou a červeno značkoványm lesným chodníkom a lesnou cestou, až prídeme k smerovníku Za Kačínom. Na tomto mieste sa žltá značka stáča doľava a nám zostáva lesná cesta s červenými turistickými značkami. S miernou stratou nadmorskej výšky nás dovedie na Kačín, ktorý

*Kaplnka sv. Jozefa
v blízkosti bratislavskej Kalvárie*

je obľúbeným výletným miestom Bratislavčanov.

Naša trasa pokračuje klesaním po asfaltovej ceste, ktorá sa pri neďalekom turistickom prístrešku vetví. Červená značka nás posielajú priamo po ceste, ktorá si zachováva južný smer. Záverečné klesanie do Hornej Mlynskej doliny nás privedie popod Červený most k zastávke MHD pred Nemocnicou sv. Michala. Na kruhovom objazde odbočíme doľava na ulicu pri Suchom mlyne a na jej konci opäť doľava. Prejdeme popod železničnú trať, za ktorou odbočíme doprava na Opavskú ulicu a ňou povedľa železničnej trate prídeme až k pešej lávke ponad Brniansku cestu. Gorazdova ulica nás nakoniec privedie na Kalváriu ku farskému Kostolu Panny Márie Snežnej – cieľu našej cesty.

Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie v Slovenskom Grobe

Pútnické miesta v okolí

Neďaleko od Svätého Jura sa nachádza dedinka Slovenský Grob známa nielen svojimi vychýrenými husacími špecialitami, ale aj púťami. Pútnici a veriaci sa tam schádzajú pri Kostole Sedembolestnej Panny Márie na sviatok Nanebovzatia

Panny Márie 15. augusta. V kalendári o čosi neskoršie, 4. septembra, sa koná púť aj k neďalekej Kaplnke sv. Rozálie stojacej v Pezinku. Každý rok na sviatok sv. Rozálie sa tam slávi svätá omša a koná púť k sv. Rozálii.

Trasa: miesto (nadmorská výška)

→ počet km (vzdialenosť), ↑ počet m (stúpanie)

Svätý Jur, Pustý kostolík (140 m) → 9 km, ↑ 370 m

Biely Kríž (498 m) → 7 km, ↑ 67 m

Marianka (220 m) → 5 km, ↑ 214 m

Kačín (330 m) → 8 km, ↑ 79 m

Bratislava, Kalvária (225 m)

Spolu: 29 km. **Celkové stúpanie:** 730 m. **Náročnosť:** 3.

Prevýšenie medzi najnižším a najvyšším bodom: 380 m.

Mapa trasy: <http://www.cykloserver.cz/f/7f59157358/>

